

TAUTINIŲ bendrijų 2011 naujienos Nr. 2 (37)

Dainiaus Babilo nuotr.

Lietuvos tautinės bendrijos fotografijose. Armėnės.

Gegužės 2-6 d. Lietuvoje vyko Turkijos kultūros dienos, kurių programa buvo siekiama pristatyti šios šalies kultūrą plačiajai visuomenei bei stiprinti Lietuvos ir Turkijos draugystę ir kultūrinius ryšius. Tautinių bendrijų namuose vyko paskaita – diskusija „Anatolijos kultūros pėdsakai Europoje“, taip pat buvo surengtas svečių koncertas.

p. 8

Klaipėdos rusų bendrija „Lada“ šiemet mini savo veiklos 10-ties metų jubiliejų.

p. 13

Netrukus beveik pusantro milijardo pasaulio musulmonų pasitiks šventąjį mėnesį Ramadaną. Apie jo reikšmę musulmonų gyvenime, apie tai, kaip Ramadaną švenčia mūsų šalies musulmonai, pasakoja Lietuvos musulmonų sunitų dvasinio centro – Muftiatio – valdybos pirmininkas muftijus Romas Jakubauskas.

p. 16

Kauno mečetė

Jono Paršėliūno nuotr.

Vladas Uznėvičiaus nuotr.

Balandžio 28 d. Vilniuje ant J. Basanavičiaus gatvėje esančio namo, pažymėto 22-uju numeriu, atidengta atminimo lenta garsiam litvakų rašytojui ir poetui, buvusiam Vilniaus geto kaliniui, kovotojui prieš nacizmą Abramui Suckeveriui.

p. 7

Gegužės 12 d. sostinės Žvėryno mikrorajone atidengtas pirmasis pasaulyje paminklas vienam iškiliausių ir originaliausių XIX a. pabaigos ir XX a. pradžios rusų poetų Konstantinui Balmontui. K. Balmontas pabrėždavo savo lietuvišką kilmę, vertė į rusų kalbą lietuvių rašytojų kūriniai.

p. 6

Vladas Uznėvičiaus nuotr.

T u r i n y s

SEIME

Tautinių mažumų mokyklų moksleiviams – daugiau pamokų lietuvių kalba.....	2
NSGK nariai susitiko su Tautinių bendrijų tarybos atstovais	2

AKTUALIJOS

Tautinių mažumų plėtotei skatinti Kultūros ministerija skyrė 270 tūkst.litų	2
J. Rumša. Vienos nuotraukos istorija.....	3
J. Rumša. Europos savaitės Seime tema: tautinės mažumos Lietuvoje.....	5
Sostinėje atidengtas paminklas poetui K. Balmontui.....	6
J. Rumša. Įamžintas poeto A. Suckeverio atminimas.....	7
Vilniuje atidengtas paminklas A. Puškinui ir A. Hanibalui	9
J. Duoba. Tautų mugėje buvo linksma ir įdomu.....	9

ŠVIETIMAS

Lietuvių kalba – savarankiškai.....	4
-------------------------------------	---

KULTŪRA

Turkijos kultūros dienų akordai Tautinių bendrijų namuose.....	8
Nacionalinių kostiumų piešinių paroda bibliotekoje	8
Konkurso laimėtojams – kelionė į Latviją.....	10
T. Blažienės kūrybos vakaras	11
Meninio žodžio šventė	11

NAUJIENOS, ĮVYKIAI, FAKTAI

Parašė bendrijos istoriją.....	12
J. Rumša. „Lados“ burės aukštai iškeltos.....	13
A. Pečiulytė. „Susitikimai“ kviečia susitikti	14
Mokėsi tautinių bendrijų lyderiai.....	15
Paminėjo Tarptautinę romų dieną	16
Pagerbtas didžiojo ukrainiečių poeto atminimas.....	18
Mirė pirmasis ESBO aukštasis komisaras tautinių mažumų klausimams	19

TRADICIJOS IR PAPROČIAI

E. Ratkuvienė. Prie apskritojo stalo – apie įvairių tautų Velykų šventimo tradicijas ir papročius.....	15
J. Rumša. Šventasis musulmonų mėnuo – Ramadanas	16

SUSITIKIMAI

L. Bartkienė. Jau penktoji Gucagų karta nesiskiria su šachmatais	17
--	----

NAUJOS KNYGOS

Kitas požiūris į lietuvių ir žydų santykius	19
Prisiminimuose – Lietuvos žydų likimai	19

TAUTINĖS MAŽUMOS UŽSIENYJE

Tautinės mažumos Čekijoje.....	20
--------------------------------	----

S U M M A R Y	20
---------------------	----

Tautinių mažumų mokyklų moksleiviams – daugiau pamokų lietuvių kalba

Kovo 17 d. Seimas priėmė nuo liepos 1 d. įsigaliosiantį švietimo sistemą reformuojantį naujos redakcijos Švietimo įstatymą.

Seimas nustatė, kad tautinių mažumų mokyklose lietuvių kalba vyks pamokos, kai dėstomos temos iš Lietuvos istorijos ir geografijos, pasaulio pažinimo, mokoma pilietiško pagrindu.

Atsisakyta siūlymo tautinių mažumų mokyklose lietuviškai mokyti du-tris dalykus.

Senasis Švietimo įstatymas numatė, kad tautinių mažumų mokyklose

visas ugdymo procesas gali vykti tautinės mažumos kalba, privalomai dėstoma tik valstybinė kalba.

Taip pat įstatymu numatyta, kad lietuvių kalba būtų mokoma jau nuo darželio – tautinių mažumų ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigose ne mažiau kaip 4 valandos per savaitę turės būti skiriamos ugdymui lietuvių kalba.

Taip pat įstatymas įtvirtina vienodą lietuvių kalbos egzaminą visų – ir lietuviškų, ir tautinių mažumų – mokyklų abiturientams. Numatyta, kad vienodą lietuvių

kalbos egzaminą abiturientai laikytų jau 2013 m.

Praėjusiais mokslo metais iš viso Lietuvoje veikė 55 mokyklos lenkų mokomąja kalba, 36 – rusų, viena – baltarusių ir 43 mokyklos, kuriose klasės yra skirtingomis mokomosiomis kalbomis. 16,3 tūkst. vaikų mokomoji kalba buvo rusų, 13,4 tūkst. – lenkų ir 173 – baltarusių. Vilniuje veikia žydų vidurinė mokykla, o Klaipėdoje – vokiečių, tačiau jose dauguma dalykų mokomi valstybine kalba. Iš viso Lietuvos mokyklose praėjusiais mokslo metais mokėsi apie 416 tūkst. moksleivių.

NSGK nariai susitiko su Tautinių bendrijų tarybos atstovais

Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininkas Arvydas Anušauskas, pirmininko pavaduotojas Vytautas Bogušis ir komiteto narys Saulius Pečeliūnas gegužės 18 d. Seime susitiko su Tautinių bendrijų tarybos nariais.

Susitikime dalyvavę Tautinių bendrijų tarybos nariai atkreipė parlamentarų dėmesį į tai, jog nepaisant savarankiško tautinių bendrijų klausimų reglamentavimo poreikio, Lietuvoje

vis dar nėra atskiro tautinių bendrijų klausimus reglamentuojančio įstatymo. Tarybos narių nuomone, toks įstatymas išspręstų daugelį pastarųjų metų iškilančių problemų. Šiuo metu Vyriausybės darbo grupėje yra rengiama Tautinių mažumų įstatymo koncepcija, tačiau jos svarstymas, diskusijos dalyvių nuomone, turėtų vykti sparčiau.

Parlamentarai ir Tautinių bendrijų tarybos nariai pritaria pozicijai, kad

tautinių mažumų problemomis Lietuvoje turėtų rūpintis savarankiška, vien už tai atsakinga institucija, kuriai tautinių bendrijų klausimų sprendimas būtų pagrindinė funkcija. Šioje srityje ypač svarbus nuoseklus veiklos koordinavimas ir nuolatinis kuravimas.

Susitikime taip pat aptarti kiti svarbūs klausimai: sumažintas finansavimas bei pasekmės, tautinių bendrijų prašymai padėti atkurti anksčiau rodytas televizijos laidas.

AKTUALIJOS

Tautinių mažumų plėtotei skatinti Kultūros ministerija skyrė 270 tūkst. litų

Kultūros ministerija skyrė 270 tūkst. litų tautinių mažumų plėtotei skirtiems projektams iš dalies finansuoti.

Ministerijai paskelbus konkursą skatinti tautinių mažumų plėtotę pateikta 150 paraiškų.

Konkursui teikti projektai skirti tautinių mažumų kultūros sklaidai Lietuvoje ir užsienyje, tautinių mažu-

mų vaikų ir jaunimo veiklai skatinti, kultūros paveldo ir kultūrinei vertei išsaugoti, tautinių mažumų šeštadienių-sekmadienių mokyklų veiklai, tautinei tolerancijai ugdyti ir kovai su rasizmu bei tautine diskriminacija skatinti, romų tautinės mažumos integracijai ir tautiniam tapatumui puoselėti.

Aktyviausiai konkurse dalyvavo

nevyriausybinių tautinių mažumų organizacijos, kurios pateikė 96 paraiškas. Kultūros centrai, fondai, muziejai, mokslo bei kitos įstaigos pateikė 54 paraiškas.

Bendra prašoma suma - daugiau nei 1,7 mln. litų.

Pernai toks konkursas dėl lėšų stokos nebuvo skelbiamas.

Vienos nuotraukos istorija

Popiežius Jonas Paulius II sveikinasi su Vilniaus musulmonų religinės bendruomenės pirmininku imamu Miku Chalecku

Popiežiaus Jono Pauliaus II beatifikacija 2011 m. gegužės 1-ąją vėl prikaustė pasaulio dėmesį į ši žmogų, jo didžius ir kilnius darbus Žemėje, vėl buvo prisimintos jo piligriminės kelionės į daugelį šalių (popiežius Jonas Paulius II iš viso aplankė apie 150 kraštų), taip pat į Lietuvą ir jų metu pasakytos mintys.

Jonas RUMŠA

Įamžino kelionės akimirką

Nuotrauką, kurią spausdiname, šių eilučių autoriui 2009 –ųjų vasarą perdavė Lietuvos totorių bendruomenės veikėjas šviesaus atminimo Adomas Asanavičius. Susitikome jo nedideliame kambarėlyje Lietuvos musulmonų sunitų dvasiniame centre – muftiate A. Vivulskio gatvėje Vilniuje.

Nuotraukoje užfiksuota viena iš popiežiaus Jono Pauliaus II vizito į Lietuvą 1993 m. rugsėjo 4-8 d. akimirką. Šventasis Tėvas sveikinasi su Vilniaus musulmonų religinės bendruomenės pirmininku Miku Chalecku.

Tada turėjome aptarti kitus reikalus ir pokalbį apie nuotrauką atidėjome kitam kartui. Deja, kito karto nebuvo. Po kelių savičių A. Asanavičius mirė.

Mintys aktualios ir šiandien

Šventojo Tėvo pasakytos vizito metu mintys labai svarbios mums visiems, gyvenantiems daugiatautėje valstybėje. Verta jas prisiminti.

Antrąją savo kelionės dieną, laikydamas Šv. Mišias Vingio parke, popiežius kalbėjo: „Bendras tikėjimas tejungia įvairias tautas“. Šiuos žodžius Šventasis Tėvas pasakė lietuvių, lenkų, baltarusių ir rusų kalbomis.

Susitikime su Lietuvos mokslo ir kultūros veikėjais, Vilniaus universite-

to profesoriais, studentais Šv. Jonų bažnyčioje popiežius savo ilgoje, nuoširdžioje kalboje priminė nacizmą, įvykdytą smurtą prieš žydus.

Susitikdamas Vilniaus Šv. Dvasios bažnyčioje su lenkiškai kalbančiais Lietuvos ir kitų šalių žmonėmis, popiežius Jonas Paulius II sakė: „Stebėdami įvykius visoje Europoje, negalime nepastebėti, koks ryškus yra poreikis, kad visos tautos, atmetę pavojingą nacionalizmo pavojų, vienytųsi, jausdamos atsakomybės jausmą, nors ir kiekviena savaip įgyvendindama integracijos procesą“.

Nuo šių Šventojo Tėvo pasakytų žodžių praėjo beveik aštuoniolika metų, tačiau kaip aktualiai jie skamba šiandien Lietuvoje.

Paliko neišdildomą įspūdį

Grižkime prie nuotraukos. Nežiūrint labai įtempto kelionės grafiko, popiežius Jonas Paulius II, katalikų bažnyčios vadovas, rado laiko susitikti ir su kitų Lietuvos konfesijų atstovais.

Ekumeninis susitikimas vyko antrosios popiežiaus vizito dienos ankstų rytą Šventojo Sosto Apaštalinėje nunciatūroje Vilniuje.

Apie šį susitikimą mums papasakojo jame dalyvavęs Lietuvos totorių bendruomenių sąjungos pirmininkas dr. Adas Jakubauskas.

„Susitikime dalyvavo sentikių, stačiatikių, judėjų, karaimų, musulmonų ir kitų religinių bendruomenių atstovai. Kiekvienai iš jų atstovavo trys žmonės. Iš viso susitikime su popiežiumi buvo apie trisdešimt žmonių.

Nuo Lietuvos musulmonų dalyvavo imamas Mikas Chaleckas, buvęs Totorių bendruomenių sąjungos pirmininkas Mensaidas Bairaševskis ir aš, kaip šių bendruomenių sąjungos vadovas“, - sakė A. Jakubauskas.

Po kokių penkiolikos laukimo minučių iš antro nunciatūros aukšto nusileido popiežius. Visi buvo pakviesti į gretimai esančią salę. Susitikimo dalyvis Šventajam Tėvui pristatė Vilniaus arkivyskupas metropolitas Audrys Juozas Bačkis. (A. J. Bačkis kardinolu tapo 2001 m. vasario 21 d. – aut. past.). Po to popiežius bendravo su kiekvienos konfesijos atstovais. „Su mumis, musulmonų atstovais, popiežius bendravo apie keturias minutes. Pokalbis vyko su kiekvienu dalyviu

atskirai“, - prisiminė A. Jakubauskas. - „Aš su popiežiumi kalbėjau jo gimtąja kalba, nes laisvai kalbu lenkiškai. Pirmas klausimas, kurį man uždavė popiežius – ar Lietuvoje neskriaudžia musulmonų. Aš pasakiau, kad viskas tvarkoje. Musulmonų religija yra pripažinta tradicine religija“.

Be abejo, popiežius puikiai žinojo istorines totorių buvimo Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje šaknis.

„Iš kai kurių šaltinių aš žinau, kad dar būdamas Krokuvoje, kardinolas Karolis Voitila ilgą laiką susirašinėjo su totorių kunigaikščio Kričinskio šeimos nariais, kurie tada buvo emigravę į Ameriką“, - teigė dr. A. Jakubauskas. - „Kiek žinau, tai buvo labai įdomus susirašinėjimas. Tie laišakai kažkur yra. Reikėtų juos su-

rasti ir paskelbti. Yra daug Kričinskių šeimos atšakų. Yra gyvenusių Nemėžyje netoli Vilniaus ir čia palaidotų“.

Susitikimas su Šventuoju Tėvu truko apie 40 minučių. „Popiežius paliko labai šilto žmogaus išpūdį. Jis šiltai bendravo su įvairių konfesijų atstovais, atidžiai jų klausėsi, jam buvo svarbu išgirsti jų nuomonę“, - sakė dr. A. Jakubauskas.

Iš popiežiaus rankų kiekvienas susitikimo dalyvis gavo Atminimo medalį, išleistą popiežiaus apsilankymo Lietuvoje proga.

Popiežius Jonas Paulius II mirė 2005 m. balandžio 2 d.

Nebėra gyvųjų tarpe ir nuotraukoje užfiksuoto imamo M. Chalecko. Jis mirė 2008 m. rugpjūčio 13 d. Jam buvo 85-eri metai.

ŠVIETIMAS

Lietuvių kalba – savarankiškai

Balandžio 27 d. Tautinių bendrijų namuose įvyko Gražinos Navalinskienės parengtos knygos „Mokykimės lietuvių kalbos savarankiškai“ pristatymas. Tai antrasis, papildytas šios knygos leidimas. Pirmoji knyga buvo išleista 2006 m.

„Knygos sudarymo tikslas – padėti žmogui mokytis kalbos savarankiškai“, - sakė jos autorė, mokytoja ekspertė G. Navalinskienė. - „Apskritai savarankiško mokymosi svarba dabartiniu metu didėja, nes mažėja kontaktinių valandų skaičius ugdymo įstaigose“.

Knyga „Mokykimės lietuvių kalbos savarankiškai“ ir trys pratybų sąsiuviniai skirti visiems, besidomintiems lietuvių kalba, norintiems savarankiškai ugdyti kalbą, išmokti taisyklingai rašyti, kalbėti vaizdingai ir įtaigiai. Knygoje aptariamose svarbiausios bendrinės lietuvių kalbos normos, viešųjų kalbų sakymo, rašybos ir skyrybos taisyklės, patariama, kaip sukurti gerus įvairių stilių tekstus, kaip rengti ir įforminti dokumentus, dalykinius laiškus.

„Ši mokomoji knyga turėtų būti ypač naudinga tiems, kurių lietuvių kalba nėra gimtoji, kurie nori pa-

kartoti svarbiausias lietuvių kalbos rašybos, skyrybos taisykles, prisiminti pagrindines tarties, kirčiavimo, žodyno, žodžių darybos, morfologijos ir sintaksės normas, išmokti taisyklingai vartoti profesijos terminus, tarptautinius žodžius, ugdyti ir tobulinti valstybinės lietuvių kalbos įgūdžius ir mokėjimus, pasirengti valstybinės lietuvių kalbos egzaminui“, - teigė G. Navalinskienė.

Knygoje pateikiama ištraukų iš lietuvių literatūros klasikų kūrinių, lietuvių liaudies dainų, tautosakos pavyzdžių, lietuvių papročių aprašymų.

Knygą sudaro trys dalys. Pirmoji – „Skaitykime ir mokykimės kurti tekstus“, antroji – „Mokykimės kalbėti taisyklingai, įtaigiai ir vaizdingai“ ir trečioji – „Mokykimės taisyklingai rašyti“.

Kartu su šia knyga parengtų pratybų sąsiuvinį užduotys padeda išmokti įgytas žinias taikyti praktinėje

Mokytoja ekspertė Gražina Navalinskienė ne tik moko lietuvių kalbos, bet ir rašo knygas

veikloje, mokytis savarankiškai, turinti žodyną, ugdyti gebėjimus vartoti taisyklingą, įtaigią ir vaizdingą bendrinę kalbą. Tie, kurių lietuvių kalba nėra gimtoji, pratybų sąsiuvinuose ras patarimų, kaip geriau pasirengti I, II ir III kategorijos valstybinės lietuvių kalbos egzaminui.

TBN inf.

Europos savaitės Seime tema: tautinės mažumos Lietuvoje

Iš kairės: M. Gamzajevas, A. Puodžiukas, D. Staponkus, A. Lydeka, D. Grigolovičienė, K. Žibas

Gegužės 11 d. Seimo Žmogaus teisių komitetas kartu su Europos informacijos biuru Vilniuje surengė diskusiją tema „Europos vienybė – tautų įvairovė. Tautinės mažumos Lietuvoje“.

Jonas RUMŠA

Turtina Lietuvos kultūrą

Seimo Žmogaus teisių komiteto pirmininkas Arminas Lydeka, pradėdamas renginį, pasveikino Tautinių bendrijų tarybą jos veiklos dvidešimtmecio proga, padėkojo jai už tautinių bendrijų etninio ir kultūrinio savitumo, tradicijų, papročių saugojimą bei puoselėjimą, už pagarbos kultūrų įvairovei skatinimą, įvairių tautybių piliečių tarpusavio supratimo, pasitikėjimo stiprinimą, už Lietuvos kultūros turtinimą.

Šių tikslų siekia ir skaitlingos tautinių mažumų organizacijos. Kultūros viceministras Deividas Staponkus pažymėjo, kad kultūrinę veiklą šiuo metu vykdo apie trys šimtai tautinių mažumų nevyriausybinių organizacijų (toliau – NVO). Daugiausia yra rusų organizacijų (per 80), lenkų (per 50),

baltarusių (per 20), žydų (per 20), vokiečių (per 10). „Kultūros ministerija skiria daug dėmesio konsultacijoms su tautinių mažumų atstovais, sprendžiant aktualius tautinėms mažumoms klausimus. Ypač glaudžiai bendradarbiaujama su Tautinių bendrijų taryba“, - sakė viceministras.

Etnopolitika: pasiekimai ir trūkumai

„Nemažai daroma, kad tautinės mažumos išsaugotų savo tautinę tapatybę, kultūrą, papročius. Tačiau taip pat ne mažiau svarbu, kad visi šalies piliečiai, nepriklausomai nuo tautybės, būtų visaverčiai visuomenės nariai, gerai mokėtų valstybinę kalbą, galėtų sėkmingai konkuruoti darbo rinkoje“, - sakė Tautinių bendrijų tarybos pirmininkas Mahiras Gamzajevas.

Trūkumas yra tai, kad beveik prieš pusantrų metų nustojus galioti

Tautinių mažumų įstatymui, iki šiol neparengtas naujas įstatymas. „Tokio įstatymo nebuvimas, kitų įstatymų kai kurių nuostatų tautinių mažumų atžvilgiu prieštaravimai viena kitai veda į dezintegracijos kelią“, - teigė M. Gamzajevas.

Jo nuomone, nepatenkinama, kad šiandien Lietuvoje nėra etninių santykių politiką formuojančios ir gyvenandinčios institucijos. „Už tautinių mažumų reikalų sprendimą, valstybės formuojamas etnopolitikos nuostatas turi būti atsakinga atskira valstybinė ar vyriausybė institucija“, - pabrėžė M. Gamzajevas. - „Vienas prioriteti- nių mūsų valstybės uždavinių turėtų būti – gilinti tarpusavio supratimą ir pasitikėjimą, skatinti nenutrūkstamą dialogą tarp lietuvių ir šalies tautinių mažumų atstovų, sudaryti sąlygas išsaugoti įvairių tautybių Lietuvos piliečių etnokultūrą ir ją skleisti“.

M. Gamzajevas atkreipė dėmesį į „kurstomą etninę ir religinę nesantaiką bei tautinių mažumų neigiamo įvaizdžio formavimo faktus kai kuriose žiniasklaidos priemonėse“.

Švietimo baruose

Švietimo ir mokslo ministerijos Bendrojo lavinimo ir profesinio mokymo departamento direktorius Alvydas Puodžiukas pateikė daug statistinių duomenų apie tautinių mažumų švietimo padėtį Lietuvoje.

Iš 2010 – 2011 mokslo metais mūsų šalyje veikusių apie 1300 mokyklų 55 buvo lenkų ugdomąja kalba, 36 – rusų, 43 – dviem arba trimis ugdomosiomis kalbomis. Taip pat veikia baltarusių, vokiečių bei žydų mokyklos.

Vaikų skaičius švietimo įstaigose kasmet mažėja. „Prieš kelerius metus iš viso mokyklose mokėsi per 500

tūkst. mokinių, paskutiniaus mokslo metais – apie 415 tūkst. mokinių, iš jų – 7 proc. tautinių mažumų mokyklose“, – teigė A. Puodžiukas.

Pasak A. Puodžiuko, praėjusiais mokslo metais mūsų šalyje mokinio krepšelių sudarė 3310 litų, o tautinių mažumų mokyklose jis buvo 15 proc. didesnis – 3806 litai.

Pagal naują Švietimo įstatymą nuo 2011 m. rugsėjo 1-osios įgyvendinama vieninga lietuvių kalbos vidurinio ugdymo programa visose Lietuvos mokyklose. Nuo 2013 m. lietuvių kalbos brandos egzaminas bus vykdomas pagal vieną programą. „Programos įgyvendinimui mokyklose tautinių mažumų kalbomis bus skiriamos lėšos papildomoms mokymo priemonėms įsigyti, taip pat numatytas mokytojų kvalifikacijos tobulinimas bei papildomos lietuvių kalbos pamokos“, – teigė A. Puodžiukas.

Kontaktai ugdo toleranciją

Pasak Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos patarėjos Danguolės Grigolovičienės, Lietuvoje susiduriama su tautinės, religinės diskrimi-

nacijos, ksenofobijos apraiškomis. Prieš keletą metų atliktos gyventojų apklausos liudija: nenorėtų gyventi kaimynystėje su romais per 69 proc. apklaustųjų, su čekėnais – per 56 proc., musulmonais – per 44 proc., juodaodžiais – per 31 proc.

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje gauti skundai dėl tautinės diskriminacijos (tokio pobūdžio skundai Tarnyboje pradėti nagrinėti prieš šešerius metus) sudaro 14 proc. visų skundų ir yra trečioje vietoje po gaunamų skundų apie diskriminavimą dėl lyties ir amžiaus.

Etninių tyrimų instituto jaunesnysis mokslo darbuotojas Karolis Žibas nagrinėjo imigracijos problemas. Nors Lietuvoje ji nėra didelė, tačiau apie tai kalbėti būtina. „Kuo daugiau vyksta socialinių kontaktų tarp Lietuvos piliečių ir tarp kitų tautų atstovų, tuo didesnis pastebimas palankumas kitataučiams ar imigrantams“, – sakė K. Žibas.

Pažymėjo narystės sukaktį

Balandžio – gegužės mėnesiais Seimo Europos informacijos biure

tradiškai vyko Seimo komitetų „Europos savaitės Seime“ diskusijos, skirtos Lietuvos narystės Europos Sąjungoje septynerių metų sukakčiai pažymėti.

„Europos savaitės Seime“ diskusijos rengiamos kasmet nuo 2004 m. Viešų diskusijų metu pristatomi įvairūs Lietuvos narystės Europos Sąjungoje aspektai, aktualijos, visuomenei sudaromos platesnės galimybės susipažinti su Seimo komitetų veikla. Diskusija „Europos vienybė – tautų įvairovė. Tautinės mažumos Lietuvoje“ yra diskusijų ciklo, skirto Lietuvos įstojimui į Europos Sąjungą ir Europos dienos paminėjimui, dalis.

Šiose diskusijose dalyvauja Seimo nariai, Europos Parlamento nariai iš Lietuvos, ministerijų, nevyriausybinų organizacijų, akademinės bendruomenės, interesų grupių, žiniasklaidos atstovai. Diskusijos tiesiogiai transliuojamos Europos informacijos biuro ir Seimo interneto svetainėse, TV kanalu „Seimas – tiesiogiai“, vaizdo įrašai bei pranešimo medžiaga talpinama internete.

Sostinėje atidengtas paminklas poetui K. Balmontui

Gegužės 12 d. sostinės Žvėryno mikrorajone atidengtas pirmasis pasaulyje paminklas vienam iškiliausių ir originaliausių XIX a. pabaigos ir XX a. pradžios rusų poetų Konstantinui Balmontui.

K. Balmontas (1867 - 1942) – poetas simbolistas, rašęs rusų kalba, žinomas kaip lietuvių mitologijos, tautosakos ir istorijos interpretacijų kūrėjas. Vertė į rusų kalbą moderniąją lietuvių poeziją, lietuvių liaudies dainas, pasakas ir smulkiąją tautosaką, spausdino vertimus reikšminguose Europos ir Amerikos leidiniuose. Jis išvertė į rusų kalbą Maironio, Vydūno, Vinco Krėvės, Liudo Giros ir kitų autorių kūrinių. Tarptautinėje spaudoje poetas recenzavo lietuvių autorių knygas, aptarė lietuvių menininkų albumus, pristatė Lietuvoje išleistus žodynus.

K. Balmontas visą gyvenimą pabrėždavo savo lietuvišką kilmę. Lietuviškų šaknų poetas turėjo pagal tėvo liniją.

Artima draugystė rusų poetą siejo su „viso gyvenimo bičiuliu“ lietuvių poetu-simbolistu Jurgiu Baltrušaičiu. Kaip teigė paminklo atidaryme dalyvavusi K. Balmonto proanūkė Natalija Bruni, J. Baltrušaitis išgelbėjo jos prosenelio gyvybę, išveždamas jį iš bolševikinės Rusijos diplomatinio automobilio. „Simboliška, kad Lietuva, kuri labai daug reiškė Balmonto gyvenime, tapo pirmąja šalimi, pa-

stačiusia jam paminklą. Ačiū už tai, Lietuva“, – sakė N. Bruni.

Iniciatyvą įamžinti poeto atminimą parodė Jurgio Baltrušaičio lietuvių ir rusų bendradarbiavimo labdaros ir paramos fondas.

Paminklo autorius – Vilniaus dailės akademijos Skulptūros katedros docentas skulptorius Mindaugas Šnipas, architektas – Tauras Budzys. Poetas pavaizduotas užsidėjęs ant galvos lenktais kraštais skrybėlę ir žvelgiantis į nežinomus laiko tolius. Tokį K. Balmontą matydavo Vilniaus ir Kauno gatvėse, miestuose, kuriuose tarpukario metais jis ne kartą dalyvavo poezijos vakaruose.

TBN inf.

Įamžintas poeto A. Suckeverio atminimas

Balandžio 28 d. Vilniuje ant J. Basanavičiaus gatvėje esančio namo, pažymėto 22-uoju numeriu, atidengta atminimo lenta garsiam litvakų rašytojui ir poetui, buvusiam Vilniaus geto kaliniui, kovotojui prieš nacizmą Abraomui Suckeveriui.

Jonas RUMŠA

„Jis yra šio miesto dalis“

Iškilmingoje ceremonijoje dalyvavo Lietuvos Respublikos Seimo Užsienio reikalų komiteto pirmininkas Emanuelis Zingeris, užsienio reikalų viceministrė Asta Skaisgirytė-Liauškienė, Vilniaus miesto meras Artūras Zuokas, Lietuvos žydų bendruomenės pirmininkas Simonas Alperavičius, Vilniaus žydų asociacijos Izraelyje vadovė Miriam Kantor, A. Suckeverio dukterys Rina Kalderon-Suckever ir Mira Suckever, anūkė Hadas Kalderon, visuomenės atstovai, daug svečių – „Gyvųjų maršas“ delegacijos iš Izraelio dalyvių.

Renginyje kalbėjęs Lietuvos žydų bendruomenės pirmininkas S. Alperavičius pažymėjo didelį A. Suckeverio indėlį į žydų literatūrą, jo

Kalba poeto anūkė Hadas Kalderon

nuopelnus garsinant Lietuvos vardą. „Jis nusipelno, kad jam būtų suteiktas Vilniaus miesto garbės piliečio vardas ir jo vardu pavadinta sostinės gatvė“, - teigė S. Alperavičius.

„Labai jaudinanti akimirka. Noriu visiems, prisidėjusiems prie mano senelio vardo įamžinimo, pasakyti nuoširdų „ačiū“. Senelis daug pasakojė apie Vilnių, apie įvykius, susijusius su juo. Girdėjau, kad jis mylėjo šį miestą, o dabar ir žinau, kad jis yra šio miesto dalis“, - sakė poeto anūkė Hadas Kalderon.

A. Suckeverio eiles jidiš kalba deklamavo jo dukterys. Renginio dalyviai turėjo galimybę išgirsti ir paties poeto, skaitančio savo kūrybą, balsą.

Nuo šiol didžio litvako, nepalaužiamo Vilniaus geto kovotojo ir poeto vardą primins atminimo lenta, kurioje lietuvių ir jidiš kalbomis iškalti žodžiai: „Šiame name vykusiuose menininkų susivienijimo Jung Vilne (1929-1939) vakaruose savo kūrybą deklamuodavo žymus žydų poetas Abraomas Suckeveris“.

Holokausto poetas

A. Suckeveris vadinamas iškiliausiu Holokausto poetu. Jis gimė 1913 m. liepos 13 d. Smurgainyse (dabar – Baltarusija). Nuo 1920 m. gyveno Vilniuje, studijavo universitete, buvo vienas iš kultūros veikėjų grupės „Jung Vilne“ („Jaunasis Vilnius“) kūrėjų.

Po Antrojo pasaulinio karo poetas iš Vilniaus griuvusių gelbėjo žydų paveldo likučius, kurie tapo Žydų muziejaus pagrindu. Išvykęs gyventi į Izraelį, A. Suckeveris siekė išsaugoti gimtąją jidiš kalbą, rinko išlikusią Vilniuje veikusio Žydų mokslo instituto (JIVO) medžiagą. Kaip liudininkas

Abraomas Suckeveris

jis 1946 m. dalyvavo Niurnbergo procese.

Rašytojo ir poeto kūryba, atspindinti skaudžią XX a. Vilniaus žydų istoriją, pelnė pasaulinį pripažinimą. Nemažai A. Suckeverio eilėraščių išversta į hebrajų, anglų, prancūzų, ispanų, vokiečių, rusų bei kitas kalbas. Į lenkų kalbą poeto eilių yra išvertęs Česlovas Milošas – juos siejo Vilniaus tema ir ilgametė draugystė.

1966 m. A. Suckeveris už savo kūrybą buvo iškeltas kandidatu Nobelio literatūros premijai gauti. 1985 m. jo poezija jidiš kalba įvertinta aukščiausiu Izraelio nacionaliniu apdovanojimu.

2008 m. vasario 16 d. Prezidento Valdo Adamkaus dekretu A. Suckeveris apdovanotas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Riterio kryžiumi.

Poetas mirė 2010 m. sausio 20 d. Tel Avive.

Šiomet leidykla „Versus Aureus“ lietuvių kalba išleido A. Suckeverio prisiminimų knygą „Iš Vilniaus geto“. Ji buvo pristatyta Jeruzalės knygų mugėje. Apie šią knygą rašėme praeitame „Tautinių bendrijų naujienų“ numeryje.

Turkijos kultūros dienų akordai Tautinių bendrijų namuose

Vienas iš gegužės 2-6 d. vykusių Turkijos kultūros dienų, kurių programa buvo siekiama pristatyti šios šalies kultūrą plačiajai visuomenei bei stiprinti Lietuvos ir Turkijos draugystę ir kultūrinius ryšius, renginių vyko Tautinių bendrijų namuose.

Renginio dalyvius ir svečius sveikino Kultūros ministro patarėjas Imantas Melianas, Turkijos oro linijų akademijos direktorius prof. Sahin Karasar, Lietuvos totorių bendruomenių sąjungos pirmininkas dr. Adas Jakubauskas. Sveikinimo žodį ir karaimišką pyragą svečiams įteikė Lietuvos karaimų bendruomenės atstovas Romualdas Špakovskis.

Paskaitą „Anatolijos kultūros pėd-

sakai Europoje“ skaitė prof. dr. Alemdar Yalčin.

Renginio dalyviams koncertavo turkų liaudies muzikos atlikėja Sevgi Ates, turkų pasaulio muziką pristatė Trio grupė, grojanti įvairiais liaudies muzikos instrumentais – kemenče, baglama, kaval.

Žiūrovai aplodismentais palydėjo ekspromtu susikū-

Jono Parselūno nuotr.

Groja Sevgi Ates

rusio dueto – Sevgi Ates ir Almiros Trakšeliënės pasirodymą.

VU dr. Galina Miškinienė renginio svečiams ir organizatoriams įteikė VU rektoriaus akademiko Benedikto Juodkos Padėkos raštus.

Renginyje dalyvavo Kultūros ministerijos Tautinių mažumų reikalų skyriaus vyr. specialistė Rasa Paliukienė, Tautinių bendrijų tarybos pirmininkas Mahiras Gamzajėvas.

TBN inf.

Jono Parselūno nuotr.

Karaimišką pyragą svečiams iš Turkijos. Lietuvos karaimų bendruomenės atstovas Romualdas Špakovskis (k.), jo žmona Ana Špakovska ir profesorius Alemdar Yalčin

Nacionalinių kostiumų piešinių paroda bibliotekoje

Gegužės 30 d. Vilniaus Tomo Zano bibliotekoje atidaryta „Svietlicos“ bendruomenės vaikų piešinių paroda „Įvairių tautų buitį ir kostiumai vaikų akimis“. Tai bendras Tautinių bendrijų namų ir šios bibliotekos projektas.

Spalvotuose ir nespalvotuose piešiniuose – lietuvių, rusų, lenkų, totorių nacionaliniai kostiumai. Juos piešė 6 – 12 metų vaikai.

„Nacionalinis kostiumas – tautos kultūros, jos istorijos dalis. Vaikai turi žinoti savo tautos, savo šalies tautų istoriją“, – parodos atidaryme sakė „Svietlicos“ bendruomenės pirmininkė Galina Kuzmina.

Paroda skirta Tarptautinei vaikų gynimo dienai – Birželio 1-ajai.

TBN inf.

„Svietlicos“ bendruomenės pirmininkė Galina Kuzmina

Vilniuje atidengtas paminklas A. Puškinui ir A. Hanibalui

Gegužės 5 d. Vilniaus senamiestyje prie Piatnicos cerkvės atidengtas paminklas rusų poetui Aleksandrui Puškinui ir jo proseneliui Abraomui Hanibalui.

Piatnicos cerkvę pastatė Lietuvos didžiojo kunigaikščio žmona Marija, Vitebsko rusų kunigaikštystė keturioliktame amžiuje. Pagal legendą šioje cerkvėje Petras Pirmasis 1705 m. pakrikštijo A. Puškino prosenelį Abraomą Hanibalą.

„Mes atidengiame pirmąjį pasaulyje paminklą, kur vienas kitam į akis žiūri du didieji Rusijos sūnūs – prosenelis ir proanūkis – žymusis arapas ir genialus poetas“, – monumento atidengimo ceremonijoje sakė jo idėjos autorius, rašytojo Konstantino Vorobjovo fondo prezidentas poetas Jurijus Kobrinas.

Skulptūrinę kompoziciją sudaro du delnai, kurie laiko medalionus su A. Puškino ir jo prosenelio atvaizdais. Paminklo aukštis – 3,4 metro, svoris – apie dvi tonas. Paminklą

sukūrė lietuvių skulptorius Vytautas Nalivaika.

Šis paminklas genialiam rusų poetui yra antras Lietuvos sostinėje. Pirmas yra pastatytas poeto sūnaus Grigorijaus sodyboje Markučiuose, kur šiuo metu veikia A. Puškino literatūrinis muziejus.

Įvairiose pasaulio šalyse yra pastatyta apie tris šimtus paminklų A. Puškinui.

TBN inf.

Mlado Uzneviciaus nuotr.

Tautų mugėje buvo linksma ir įdomu

Balandžio 8 d. Vilniaus prekybos centre „Panorama“ pirmą kartą vyko Tautų mugė, kurioje vilniečiams ir sostinės svečiams savo nacionalinius valgius, papročius, tradicijas, dainas ir šokius pristatė apie 20 įvairių kultūrų atstovų. Renginio tikslas – skatinti žmonių tarpkultūriškumą, supažindinti visuomenę su įvairių šalių kultūromis, jų tradicijomis, papročiais, šokiais, dainomis, valgiais.

Jonas DUOBA

Vilniaus vokiečių bendrijos narys

Be kaimyninių šalių, tolimų kraštų, tokių kaip Egiptas, Indija, Pietų Korėja, Ispanija atstovų, Tautų mugėje dalyvavo ir mūsų šalies tautinės bendrijos.

Organizatoriai, ruošdamiesi šventei, įdėjo daug triūso ir išmonės. Didelės foje pakraštyje buvo įrengta estrada artistams. Akį traukė ant stalų išdėstyti įvairių tautų suvenyrai –

vėliavėlės, prospektai, lankstinukai ir kt.

Buvo galima paragauti ir egzotiškų skanėstų bei gėrimų. Vilniaus vokiečiai žiūrovus vaišino sumuštiniais, pyragėliais, dovanojo Vokietijos ambasados parengtų knygų apie šią šalį vokiečių, lietuvių ir anglų kalbomis.

Vengrai, moldavai, gruzinai, italai žiūrovus vaišino savo garsiaisiais vynais.

Spalvinga ir įdomi buvo meninė mugės dalis. Savo trumpas dainų ir

šokių programėles parodė lenkai, baltarusiai, bulgarai, rumunai, serbai ir kt. Vilniaus vokiečių bendrijos choras, vadovaujamas Danutės Zabulienės, atliko tris vokiečių liaudies dainas, bendrijos vaikų choras – vieną dainą.

Savaite anksčiau, balandžio 2 d., Tautų mugė buvo surengta, beje, antrą kartą Kauno prekybos ir laisvalaikio centre „Mega“, kur taip pat dalyvavo Lietuvos tautinės bendrijos.

Tautų mugės surengė Tarptautinės nevyriausybinės jaunimo organizacijos AIESEC Lietuvos skyrius. Tai didžiausia pasaulyje studentų valdoma organizacija, turinti daugiau nei 50 tūkst. narių 140-yje šalių. Jos centrinė būstinė yra Roterdame (Olandija).

Konkurso laimėtojams – kelionė į Latvija

Vilniaus Mikalojaus Daukšos vidurinėje mokykloje gegužės 28 d. vyko pažintinio ir kūrybinio projekto „Latvija – mūsų sesė. Ar gerai mes ją pažįstame?“ baigiamasis renginys.

Į svečius atvyko Latvijos ambasadorius Lietuvoje Martinš Virsis su žmona, Vilniaus latvių draugijos pirmininkė Gunta Rone, VU Filologijos fakulteto, jo Letonikos centro atstovai.

Projektą parėmė Latvijos ambasada Lietuvoje, LR kultūros ministerija, Vilniaus latvių draugija.

Renginio dalyviams buvo parody-

Latvijos ambasadorius Lietuvoje Martinš Virsis įteikia apdovanojimus

pirmininkė G. Rone dėkojo konkurso dalyviams už domėjimąsi Latvija, už įdomias žinias, kurias jie įgijo projekto metu.

Konkurso dalyviai buvo apdovanoti Latvijos ambasados dovanomis. O geriausiai pasirodžiusių 6a ir

tas filmas apie Latvija. Ekrane – šios šalies gamtos, miestų vaizdai, žmonės, skambėjo latviškos melodijos.

Buvo atlikti Latvijos ir Lietuvos himnai.

Mokiniai savo žinias apie kaimyninę valstybę, sugebėjimus įdomiai, išradingai pateikti medžiagą demonstravo trijose grupėse.

Patys mažiausieji konkursantai – 2-4 klasių mokiniai – atspindėjo Latvija piešiniuose, skaitė latvių pasakas, mokėsi latviškų dainelių.

Penktų – aštuntų klasių mokiniai aiškino Latvijos nacionalinius simbolius, šventes, tautosaką, liaudies meną.

O vyriausieji – 9-11 klasių mokiniai – gilinosi į Latvijos istoriją,

ekonomiką, rinko informaciją apie gyventojus, latvišką virtuvę.

Surinktą medžiagą klasių komandos pateikė pasakojimais, dainomis, surengė klausimų viktoriną visiems renginio dalyviams.

Latvijos ambasadorius Lietuvoje M. Virsis, Vilniaus latvių draugijos

10 a klasių komandų laukia kelionė į Latvija.

Renginyje dalyvavo Kultūros ministerijos Tautinių mažumų reikalų skyriaus vyr. specialistė Rasa Paliukienė, Tautinių bendrijų tarybos pirmininkas Mahiras Gamzajevs.

TBN inf.

T. Blažienės kūrybos vakaras

Gegužės 13 d. Vilniaus aklųjų kombinato koncertų salėje vyko Lietuvos graikų draugijos „Patrida“ narės Tamaros Blažienės kūrybos vakaras.

Vakaro metu skambėjo T. Blažienės (mergautinė pavardė Gaitanži) sukurtos dainos ir instrumentinė muzika.

Tamara kuria ne tik muziką. Jos parašytus eilėraščius skaitė aktorė Alvida Čepaitytė-Sipienė ir vakaro vedėjas, radijo ir televizijos diktoriaus Juozas Šalkauskas.

Vakare dalyvavo Jūratė Vizbaraitė (sopranas), Algirdas Bagdonavičius (tenoras), Kristina Beliauskaja (sopranas), Renata Bartusevičienė (fortepionas), Vilniaus muzikos mokyklos „Lyra“ Aklųjų ir silpnaregių ugdymo centro mokiniai, „Patridos“ vokalinis instrumentinis ansamblis.

T. Blažienę sveikino Aukščiausios Tarybos – Atkuriamojo Seimo deputatas Nikolajus Medvedevas, „Patridos“ pirmininkė Agėlina Eminova, Tautinių bendrijų namų, Vilniaus ukrainiečių bendrijos atstovai.

Vakare dalyvavo Graikijos ambasadorius Lietuvoje Constantine Catsambis su žmona.

T. Blažienė mokėsi choro diri-

T. Blažienė (penkta iš dešinės) su grupe koncerto dalyvių

gavimo specialybės Vilniaus Juozo Tallat-Kelpšos muzikos technikume (dabar – Vilniaus Juozo Tallat-Kelpšos konservatorija), vėliau tęsė studijas Lietuvos konservatorijoje (dabar – Lietuvos muzikos ir teatro akademija).

T. Blažienė dirba Vilniaus muzikos mokykloje „Lyra“, vadovauja Vilniaus evangelikų reformatų bažnyčios chorui, yra Lietuvos evangelikų bažnyčių muzikų sandraugos valdybos narė.

Muzikė dalyvavo Pasaulio lietuvių

dainų švenčių konkursų vertinimo komisijose.

T. Blažienė kuria vokalinę muziką. Parašė ir pastatė miuziklą vaikų chorui su solistais „Ar mes mylim šaltą žiemą?“, Lietuvos radijuje įrašė giesmių, išleido gedulingų giesmių kasetę.

T. Blažienė dalyvauja šalies tautinių bendrijų veikloje – yra Tautinių bendrijų tarybos narė, vadovauja „Patridos“ vokaliniam instrumentiniam ansamblui.

TBN inf.

Meninio žodžio šventė

Gegužės 14 d. Tautinių bendrijų namuose buvo pristatytas Šiuolaikinės rusų poezijos ir prozos literatūrinis almanachas. 2005-2008.

Knygoje spausdinama 32 autorių, rusų poezijos Lietuvoje konkursų nugalėtojų, laureatų ir diplomantų kūryba.

„Almanacho eilėse skamba pilietinės, filosofinės gaidos, meilės ir gamtos lyrika. Almanacho autoriai – įvairaus amžiaus žmonės, nuo moksleivių iki pensininkų. Tai įvairių profesijų, skirtingų likimų kūrėjai, tačiau visus juos vienija meilė poezijai“, - įžanginiame žodyje rašo leidinio idėjos autorė ir sudarytoja,

„Desiderijos“ klubo pirmininkė Liudmila Chorošilova.

Renginio dalyviai tylos minute pagerbė mirusių Irenos Palevič, Vsevolodo Stankaus ir Vladimiro Tabler, kurių kūryba spausdinama leidinyje, atminimą.

Almanacho redaktorė Galina Stankuvienė papasakojo apie savo sūnaus Vsevolodo kūrybą, padėkdamavo jo eilėraščių. I. Palevič ir V. Tabler eilių paskaitė Valerij Srybnyj ir L. Chorošilova.

Knygos pristatymas tapo meninio

žodžio švente. Savo kūrybą skaitė almanache spausdinamos kūrybos autoriai vilniečiai Jelena Šeremet, Jelena Vojevodina, Natalija Babelčius, Greta Fedorčenko, Tamara Jakuško, Valentina Skardžiuvienė, Ivan Gažimon, Sergej Smirnov, Valerij Srybnyj, Liubovė Antonova, kaunietis Aleksandr Derkač, klaipėdietės Svetlana Lebedeva ir Jevgenija Sergejeva.

Renginį papildė autorinės dainos atlikėjai Sergej Šeremet, Sergej Smirnov, „Desiderijos“ muzikinis kolektyvas.

TBN inf.

Parašė bendrijos istoriją

Betty Neniškienė, Šiaulių vokiečių bendrijos narė, prieš keletą metų nusprendė parašyti savo krašto vokiečių istoriją. Padedant kraštotyrininkėms Irenai Rudzinskienei ir Nijolei Petraitytei, ji atrado daug įdomių istorijų, žmonių, nusipelnusių Šiauliams ir vokiečių bendruomenei.

Pavyko surinkti įdomios medžiagos

Surinktą medžiagą B. Neniškienė sudėjo į knygą „Vokiečiai Šiauliuose ir apskrityje“. Ji apima laiką nuo XX a. pradžios iki vokiečių repatriacijos 1941 m. Iš šios medžiagos matyti, kad vokiečių bendruomenė gyveno intensyvią, įdomų dvasinį, kultūrinį gyvenimą, nebuvo užsidariusi savo rate.

1904 m. surašymo duomenimis, Šiauliuose gyveno 381 vokiečiai (2,4 proc. gyventojų).

Dvaro gatvė Šiauliuose nuo seno buvo vadinama Vokiečių gatve, nes joje gyveno daug vokiečių inteligentų. Mieste veikė vokiečių kultūrinė bendrija „Kulturverband“.

Už apskrities vokiečių aukas nupirkus sklypą su pastatu Dvaro gatvėje, įkurtas internatas ir mokykla. Šis pastatas nugriautas po karo. Toks pat likimas ištiko ir evangelikų liuteronų bažnyčia, atlaikiusią bombardavimą. Ilgą laiką buvo naudota kaip sandėlis, vėliau nugriauta. Dalis universalinės parduotuvės stovi ant bažnyčios pamatų, o šventovės šoninė siena įmūryta į parduotuvės sieną.

Medžiagos ir nuotraukų knygai pateikė bendrijos narė Onutė Košlekiene, prieš karą lankiusi vokiečių mokyklą. Fotografijose įamžinta pirmoji Vokiečių biblioteka, kurioje saugota apie 100 teologijos ir socialinės literatūros knygų, pastorato pastatas, stovėjęs prieš Karininkų namus (dabar – Šiaulių miesto apylinkės teismas).

Knygoje spausdinamose nuotraukose – Šiaulių evangelikų liuteronų bendruomenės pastorius Theodoras Kupferis, subūręs miesto vokiečius. Iš senų fotografijų žvelgia Vokiečių

mokyklos pedagogų tarybos nariai, mokiniai, mokytojai, žymūs vokiečių bendruomenės nariai. Tarp jų – Jesulatų šeima, kurios tėvas Vilhelmas tarpukariu dirbo valstybės Seime ir pasiekė, kad Lietuvoje būtų įteisintos vokiečių mokyklos.

Prarastos kartos liudininkė

B. Neniškienė parašė ir kitą knygą – „Prarastoji karta“ („Verlorene Generation“) vokiečių kalba. Ji išleista Vokietijoje.

Pačios ponios Betty gyvenimas – autentiškas prarastosios kartos liudininkas.

Jos tėvai gimė praėjusio amžiaus pradžioje Kaune.

Visi šeimos nariai puikiai mokėjo lietuvių kalbą, namuose kalbėjo vokiškai, lankė liuteronų evangelikų bažnyčią. Darbštūs ir sąžiningi vokiečiai buvo gerbiami lietuvių darbdavių.

1941 m. šeima repatrijo į Vokietiją. Betty buvo šešeri metai.

Maža mergaitė apie karo baisumus sužinojo ne iš istorijos vadovėlių. Šeima išsiskyrė. Tėvas tarnavo vokiečių armijoje. Ant mamos rankų liko trys atžalos.

Po karo pėsčiomis iškeliavo į Lietuvą. Broliukui Gerhardui tebuvo vieneri metai ir du mėnesiai. Kelionė į namus truko pusę metų.

Tėvą sutiko po 24 metų

Po karo mama viena augino vaikus. Su vyru daugiau nesusitiko.

B. Neniškienė, 1959 m. baigusi institutą, pagal paskyrimą kartu su vyru pradėjo dirbti Šiaulių batų fabrike „Elnias“.

1967 m. fabriko Galanterijos skyriaus vyr. inžinierė turėjo galimybę nuvykti į Rytų Vokietiją. Ten ji po

„Esu Lietuvos vokiečių. Mano Tėvynė – Lietuva“, - sako B. Neniškienė

24-rių metų nesimatymo sutiko savo tėvą.

Tėvas mirė 1987 m. Į Lietuvą nebuvo atvykęs.

„Esu Lietuvos vokiečių“

Daug pažeminimų ir patyčių B. Neniškienė patyrė sovietiniais laikais dėl savo vokiškos kilmės šalyje, kuri save vadino internacionalizmo ir tautų draugystės tvirtove.

Visaverčiu žmogumi pasijuto tik Nepriklausomoje Lietuvoje.

1993 m. Šiaulių vokiečiai įkūrė bendriją. Tada buvo devyni nariai. Vienu metu bendrija vienijo 78 žmones. Šiandien Šiaulių vokiečių bendrijoje – 41 asmuo.

Penktadalis bendrijos – jaunimas. Ne visi moka vokiškai, tačiau išsaugojo papročius.

Patalpoms išlaikyti bendrija lėšų neturi. Bet iš projektams skirtų pinigų surinko tautosaką.

„Esu Lietuvos vokiečių. Mano Tėvynė – Lietuva. Jei nuvažiuoju į Vokietiją – gražu, įdomu, žavi vokiečių darbštumas, tvarka, bet po kiek laiko traukia į namus, į Lietuvą“, - sako B. Neniškienė. - „Tragedija važiuoti į kitą kraštą laimės ieškoti. Visada ten būsi svetimas, prarasi Tėvynę ir dalį tautiškumo“.

Parengta pagal B. Neniškienės knygą.

„Lados“ burės aukštai iškeltos

Klaipėdos rusų bendrija „Lada“ šiemet mini įkūrimo dešimtąsias metines.

Jonas RUMŠA

Nepamiršta tų, kuriems sunkiausia

Keletą metų bendrijai vadovavo dailininkas Nikolajus Vorobjovas. Tada buvo surengta nemažai meno parodų, plenerų kartu su Kaliningrado dailininkais. Bendradarbiaudama su Andrejaus Rubliovo mokykla, „Lada“ dalyvaudavo Tarptautiniame vaikų piešinių konkurse „Slavų šaltinis“.

Nuo 2004-ųjų bendrijos vairą perėmė Žaliakalnio gimnazijos mokytoja ir režisierė Svetlana Vasičkina.

„Mūsų pagrindinė veikla – rengti vakarus, paskaitas, susitikimus su kūrybiniais darbuotojais, festivalius, turistines keliones, koncertus, parodas“, - sakė S. Vasičkina. - „Dirbame su vaikais ir jaunimu, palaikome tautinę kultūrą, ansamblius, kūrybines studijas ir kt.“.

„Lada“ vykdo daug projektų, tarp jų – skirtų moksleiviams, jaunimui. Ne vienas jų tapo tradicinis. Štai jau septyneri metai, kai didžiausioje miesto scenoje Žvejų rūmuose rengiamas naujametinis konkursas „Metų snieguolė“. „Ne vieną merginą dalyvavimas konkurse paskatino, baigus mokyklą, pasirinkti profesiją, susijusią su scena. Šis konkursas sudomino ir Klaipėdos universiteto Menų fakulteto studentus, kurie panoro rašyti diplominius darbus šio projekto pagrindu“, - teigė S. Vasičkina.

Išvardinti visus „Lados“ projektus reikėtų nemažai laiko. Tačiau vieną reikia būtinai paminėti. Bendrija nepamiršta tų, kuriems šiandien ypač sunku. Vykdamas akciją „Suteikit man galimybę“, vasario mėnesį buvo surengtas labdaros koncertas, kuriame dalyvavo miesto vaikų ir suaugusiųjų meno kolektyvai. Visos jo metu surinktos lėšos skirtos miesto vaikų ligoninės Onkologijos skyriaus diagnostikos aparatūrai įsigyti.

Garsina savo šalį

„Lada“ siekia suburti draugėn ir kitas miesto tautines bendrijas bei visuomenines organizacijas. Jau keletą metų jos pakviesti bendrijų atstovai dalyvauja šventėje „Kalėdų ratas“. Vakaro metu skamba dainos rusų, baltarusių, ukrainiečių, totorių kalbomis, poetai skaito eiles, šokių kolektyvai atlieka romų, gruzinų, rusų, žydų šokius. Bendrijų atstovai vaišina vieni kitus savo nacionaliniais patiekalais, o, svarbiausia, vyrauja pakili, draugiška nuotaika, draugiška atmosfera, kuri prisimenama ilgą laiką.

Pavasaris „Ladai“ – festivalių metas. Jaunimo muzikinis teatras, kuriam vadovauja S. Vasičkina, ne vieną kartą iš įvairių festivalių ir konkursų grįžo su aukštais apdovanojimais.

Klaipėdiečiai garsina mūsų šalį užsienyje, apie juos sklinda žinia pasaulyje. Kaip liudija statistiniai duomenys, skelbiami bendrijos internetinėje svetainėje, ja, be lankytojų iš Lietuvos (jų, aišku, daugiausia) domi-

Nuo 2004-ųjų bendrijai „Lada“ vadovauja Žaliakalnio gimnazijos mokytoja ir režisierė Svetlana Vasičkina

masi Rusijoje, Jungtinėse Amerikos Valstijose, Ukrainoje, Latvijoje.

Svarbiausi – žiūrovai

Malonu žiūrėti scenoje „Lados“ kolektyvų pasirodymus. Tačiau ne viską mato ir žino žiūrovai. „Salių nuoma, kostiumų siuvimas, dekoracijų gamyba, reklama kainuoja nemažai pinigų, daug laiko“, - pažymėjo S. Vasičkina. - „Esame dėkingi Rusijos Federacijos generaliniam konsulatui Klaipėdoje, jo vadovui Anatolijui Krotkovui, Klaipėdos miesto savivaldybei už finansinę paramą“.

„Tačiau nė vienas projektas negali būti įgyvendintas be žiūrovų palaikymo. Jie mums svarbiausi“, - teigė S. Vasičkina. - „Dėkojame klaipėdiečiams, kurie nuolat lankosi mūsų renginiuose, palaiko rusų kultūrą, istorines vertybes, vertina mūsų darbą, už kurį, beje, mes negauname jokio atlyginimo“.

„Lados“ į savo renginius sukviečia įvairaus amžiaus dalyvių ir įvairių žanrų kolektyvus

„Susitikimai“ kviečia susitikti

Kėdainių rusų kultūros klubas „Susitikimai“ paminėjo savo veiklos 15 metų sukaktį.

Audronė PEČIULYTĖ

Kėdainių krašto muziejaus
Daugiakultūrio centro vadovė

Prieš 20 ir daugiau metų Kėdainiuose buvo didelė rusų tautybės žmonių bendruomenė. Čia buvo dislokuoti du sovietinių kariškių daliniai, veikė nemaža vidurinė mokykla, rusiškas vaikų darželis. Gatvėse dažnai buvo galima išgirsti šią kalbą.

Dabar neliko nei rusiškos mokyklos, nei darželio, tačiau rusų bendruomenė, kuri žymiai sumažėjo, susitelkė ir vis labiau pasireiškia miesto kultūriniame gyvenime.

Sausio 14-ąją Kėdainių rusų kultūros klubas „Susitikimai“ pažymėjo savo veiklos 15 metų jubiliejų ir Kėdainių krašto muziejaus Daugiakultūriame centre šventė Senuosius Naujuosius metus. Klubui nuo pat įsikūrimo pradžios vadovauja Jevgenija Šlikienė – nenuilstanti renginių organizatorė.

Iškilmingame vakare pasidžiaugta nuveiktais darbais, parodytas filmas, kuriame atsispindėjo klubo veikla.

Įsimintinas renginys – dar 2006 m. surengtos plačiosios Užgavėnės Kėdainiuose. Šioje šventėje dalyvavo ne tik Kėdainių rusų klubo nariai, bet ir kolegos iš Radviliškio, Šiaulių, Alytaus ir Rokiškio. Šventėje buvo pristatytos ir lietuviškos, ir rusiškos Užgavėnių tradicijos, dainos, žaidimai. Ši šventė parodė, kad panašumų tarp abiejų tautų papročių yra daugiau negu skirtumų.

2008 m. kartu su Kėdainių krašto muziejumi buvo surengta tarptautinė konferencija „Neišmoktos P. Stolypino pamokos“ ir išleista jos medžiaga. Pranešimus skaitė svečiai iš Maskvos, Kaliningrado, Vilniaus ir Kėdainių. Ši konferencija davė impulsą tolesniems renginiams, skirtiems P. Stolypino asmenybei ir veiklai, minint 100-ąsias mirties metines.

Kasmet klubo nariai surengia bent du renginius Kėdainių visuomenei, bendrauja su kitų Lietuvos miestų rusų organizacijomis. 2009 m. Kėdainiuose koncertavo Gnesinų muzikos akademijos (Maskva) studentų ir dėstytojų ansamblis. Jų atliekamos

Jevgenija Šlikienė – Kėdainių rusų kultūros klubo „Susitikimai“ – nenuilstanti renginių organizatorė

rusų liaudies dainos ir sakralinės giesmės sužavėjo ne tik Kėdainių, bet ir Jonavos, Radviliškio gyventojus, atvykusius į šį koncertą.

Jubiliejaus proga klubo narius sveikino Kėdainių rajono merė Nijolė Naujokienė, Rusijos ambasados Lietuvoje atstovas Zauras Letifovas,

Kėdainių krašto muziejaus direktorius Rimantas Žirgulis, kolegos iš kitų Lietuvos miestų. O renginio pabaigoje įspūdingą koncertą surengė ansamblis „Belkanto“ iš Rusijos. Šis ansamblis, atvykęs į Lietuvą Kėdainių rusų klubo „Susitikimai“ kvietimu, surengė dar du koncertus – Tautinių bendrijų namuose Vilniuje ir Alytuje.

Kėdainių rusų kultūros klubo „Susitikimai“ veikla gražiai papildė Kėdainių miesto kultūrinį gyvenimą ir parodo, kad ir nelabai gausi bendruomenė gali daug nuveikt, plėtodama tarpkultūrinį dialogą.

Kėdainių rusų bendruomenė

Prie apskritojo stalo – apie įvairių tautų Velykų šventimo tradicijas ir papročius

Apskritojo stalo dalyviai

Balandžio 20 d. Tautinių bendrijų namuose buvo surengtas apskritojo stalo pokalbis „Įvairių tautų Velykų šventimo tradicijos ir papročiai“.

Edita RATKUVIENĖ

Tautinių bendrijų namų
vyr. specialistė

Dauguma apskritojo stalo dalyvių – tautinių bendrijų atstovai, kurie tuo metu mokėsi valstybinės kalbos. Tarp jų – rusai, lenkai, baltarusiai, vokiečiai, moldavai, azerbaidžanietė, armėnė ir kiti. Diskusija buvo labai įdomi, nes kiekviena tauta turi savų ir panašių į kitų tautų Velykų šventimo tradicijų ir papročius.

Dalyviai pasakojo apie išskirtinius Velykų šventimo bruožus. Pavyzdžiui, Vokietijoje švenčių išvakarėse suaugusieji paslepia kiaušinius, rytą vaikai bėga jų ieškoti, o radę rėkia „tai kiškiai atnešė velykinius kiaušinius“.

Lenkų tautybės atstovė prisiminė senelių pasakojimus apie tai, kad prieš Velykas būna švaros ketvirtadienis. Tą dieną persodinami augalai – būtent tą dieną persodinti jie geriau augs.

Rusai Velykoms būtinai kepa mielinį pyragą, vadinamą „kulič“. Be

to, dar daro šviežios varškės sūrį ir piramidės formos varškės pyragą vadinamą „Pascha“, kuris būna tikras šventinio stalo papuošalas.

Daug diskutuota apie margučių dažymą. Jie dažomi ne dėl grožio, o dėl simbolinės prasmės suteikimo. Kiekviena spalva turėjo savo reikšmę. Vyraavo juodos, raudonos, žalios, geltonos bei rudos spalvos margučiai. Juoda spalva simbolizavo žemę motiną ir Žemyną, raudona - vaisingumą, gimimą ir gyvenimą bei deivę gimdytoją Ladą. Žalia spalva - pavasario augalija, javų daigus, mėlyna - dangų bei vandenį, geltona ir ruda - subrendusių javų derlių.

Ne mažiau svarbūs buvo ir ant margučių perteikti raštai. Jie labai įvairūs. Kiaušiniai buvo puošiami augalų ir gėlių, dangaus kūnų raštais, drugeliais, zuikiais, žalčiukais, driežais ir kt. Buvo labai dažnos geometrinės figūros ir raštai.

Visi apskritojo stalo pokalbio dalyviai pasakojo apie šventinius stalus, tradicinius valgius, kiaušinių ridinėjimo varžybas, velykines kompozicijas ir kt.

Šis pokalbis jo dalyviams, besimokantiems lietuvių kalbos, buvo naudingas ir tuo požiūriu, kad padėjo įgyti naujų praktinių kalbos įgūdžių ir terminų.

NAUJIENOS, ĮVYKIAI, FAKTAI

Mokėsi tautinių bendrijų lyderiai

Balandžio 28 d. Tautinių bendrijų namuose vyko mokomasis seminaras tautinių bendrijų lyderiams.

Pranešimą jame skaitė kultūros vadybos specialistė Birutė Kurgonienė.

Seminaro metu taip pat buvo pristatyta B. Kurgonienės patarimų ir instrukcijų knyga „Organizacijos lyderio kišeninis vadovas“, kurią 2100

egzempliorių tiražu išleido „Andrenos“ leidykla.

Leidinyje populiariai rašoma apie asmenybės ir vadovo veiklos raidą, pateikiami konkretūs tarpusavio bendravimo protokolinių reikalavimų, etiketo, teigiamo įvaizdžio kūrimo, viešųjų ryšių bei renginių organizavimo, bendravimo su žiniasklaida,

straipsnių rašymo ir kiti patarimai.

Be seminarų, Tautinių bendrijų namų darbuotojai tautinių mažumų organizacijų vadovams rengia individualias konsultacijas kompiuterinio raštingumo, projektų apie galimybes gauti finansinę paramą rašymo ir kitais klausimais.

TBN inf.

Šventasis musulmonų mėnuo – Ramadanas

Netrukus beveik pusantro milijardo pasaulio musulmonų pasitiks šventąjį mėnesį Ramadaną. Apie jo reikšmę musulmonų gyvenime, apie tai, kaip Ramadaną švenčia mūsų šalies musulmonai, pasakoja Lietuvos musulmonų sunitų dvasinio centro – Muftiatio – valdybos pirmininkas muftijus Romas Jakubauskas.

Jonas RUMŠA

- Ką reiškia žodis Ramadanas?

- Žodis Ramadan arabų kalboje reiškia karštą laikotarpį. Sakoma, kad metų laikas, kai buvo duotas pavadinimas šiam mėnesiui, buvo labai karštas. O Islame tai laikas, kada pas-

ninkaujant žmogui visą šviesų dienos laiką Ramadano mėnesį, jo nuodėmės tiesiog sudega.

- Kada prasideda Ramadanas?

- Ramadanas – tai devintas mėnuo pagal mėnulio kalendorių, kuris yra naudojamas musulmonų arba dar vadinamas pagal Hidžrą. Mėnuo pagal mėnulio kalendorių visada prasideda jaunam mėnuliui pasirodžius. Mėnuo gali turėti tik 29 arba 30 dienų. Todėl ir metai būna trumpesni dešimčia dienų ir visas kalendorius pasislenka dešimčia dienų, o visos šventės kasmet švenčiamos vis kitu metu. Šiomet Ramadano mėnuo praktiškai sutampa su Rugsjūčio mėnesiu.

- Kokia Ramadano paskirtis?

- Ramadano mėnuo – tai laikas,

kai tikintieji gali peržvelgti savo poelgius ir darbus, padarytus per metus, ir pasistengti pasitaisyti. Tai mėnuo, kada ir vargšas, ir pasiturintis jaučiasi vienodai ir būtent šį mėnesį yra išmokamas *zakiatas*, t. y. išmalda, kuri yra sumokama, kad finansiškai būtų galima paremti nepasiturinčius visuomenės narius.

- Kokių taisyklių turi laikytis tikintysis Ramadano metu?

- Tikintieji visą Ramadano mėnesį pasninkauja. Pasninkauti privalo suaugę, sveiki musulmonai.

Pasninkas Islame – kai nuo aušros iki saulės nusileidimo tikintysis nieko nevalgo, negeria ir atsiriboja nuo lytinių santykių, visa tai palikdamas tamsiajam paros laikui.

Tradiciškai Ramadano metu tikintieji stengiasi dažniau lankytis mečetėje, atlikinėti bendras maldas, atgailauti, aukoti pinigų nepasiturintiems. Taip pat labai svarbi tradicija – vakare saulei nusileidus, kai jau yra nutraukiamas pasninkas, pasikviesti svečių, kurie taip pat pasninka-

TBN nuotr.

„Ramadano mėnuo – tai laikas, kai tikintieji gali peržvelgti savo poelgius ir darbus, padarytus per metus, ir pasistengti pasitaisyti“, - sako Lietuvos musulmonų sunitų dvasinio centro – Muftiatio – valdybos pirmininkas muftijus Romas Jakubauskas

vo, pasidalinti su jais Dievo duotomis gėrybėmis.

- Kaip Lietuvos musulmonai švenčia Ramadaną?

- Ramadano pasninko užbaigimo šventė, kuri dar vadinama Id el-Fitr arba Ramazan bairam, Lietuvoje kaip ir visame pasaulyje prasideda bendra malda, vėliau visi stengiasi aplankyti savo artimuosius, aplankyti kapines. Po to visi kviečiami prie stalo paragauti šventinių vaišių.

NAUJIENOS, ĮVYKIAI, FAKTAI

Paminėjo Tarptautinę romų dieną

Balandžio 8 d. Lietuvos romų bendruomenė minėjo Tarptautinę romų dieną.

Šventės dalyvius sveikino Kultūros ministro patarėjas Imantas Melianas, Lygių galimybių kontrolierė Aušrinė Burneikienė, JAV ambasados Lietuvoje

Politikos ir ekonomikos skyriaus vadovas John Finkbeiner, Tautinių bendrijų tarybos pirmininkas Mahiras Gamzajevs, Lietuvos čigonų bendrijos „Čigonų laužas“ prezidentas Josifas Tyčina.

Buvo pristatyta Vidos Beinortienės knyga „Romų kalba. Romany čhib“.

Apie šią knygą rašėme praitame informacinio leidinio „Tautinių bendrijų naujienos“ numeryje.

Renginio dalyviams koncertavo Romų visuomenės centro Vilniuje ir Eišiškių romų saviveiklos kolektyvai.

TBN inf.

Jau penktoji Gucagų karta nesiskiria su šachmatais

Lietuvos rumunų kultūros bendrijos „Dačija“ narį kaunietį Sergėjų Gucagą (Gutaga) pažįstu dvidešimt metų, tačiau tik šiemet sužinojau, kad jo likimą ir glaudų ryšį su Lietuva lėmė 1991 m. sausio 13 įvykiai, šachmatai bei karas Padnestrėje (Moldovos Respublika).

Lučija BARTKIENĖ

Šachmatai – šeimos tradicija

Sergėjus gimė Tiraspolyje (Moldova) mokytojų šeimoje. Tėvas Vladimiras Gucaga – fizikos, o mama Larisa Kifa – matematikos mokytojai. Vaikystę berniukas praleido prie Dniestro (Nistru) upės. „Tėvų šeimos labai maišytos, pagal tėvą esu rumunas, o pagal senelę iš mamos pusės – žydas“, - sako Sergėjus.

Giminėje daugiau nei šimtą metų labai populiarūs šachmatai. Sergėjaus trečios eiles pusseserė Katalina

Gucaga (Catalina Gutaga) Rumunijoje tapo šachmatų čempione tarp moterų (šiuo metu ji gyvena JAV). Trečios eilės pusbrolis Mihai Preda, gyvenantis Rumunijoje, nuo vaikystės buvo vienas stipresnių šios šalies šachmatininkų savo amžiaus grupėje. 1994 m. jis užėmė pirmąją vietą informatikos olimpiadoje Rumunijoje ir gavo teisę studijuoti Sorbonos universitete. Vėliau jis vedė lenkaitę ir šiuo metu gyvena Varšuvoje.

Apie savo pusbrolius Sergėjus sužinojo tik 1994 m., nes sovietiniais laikais nebuvo galima susirašinėti su

giminių, gyvenančių Rumunijoje. „Atsimenu, kaip mano tėvas pasakojo, kad kai atėjo sovietai, jo tėvo brolis iš Besarabijos nusprendė persikelti į Rumuniją. Mano senelis buvo kunigas, gyveno Rumunijoje, labai gražioje vietoje šalia Dunojaus. Tik vėliau, kai internete radau bendrapavardę Malviną Gucagą (Gutaga) ir kai pradėjome susirašinėti, pamatėm, kad mūsų šaknys tos pačios. Tuomet ji ir papasakojo apie visus gimines Rumunijoje“, - dalijosi savo prisiminimais Sergėjus.

Kartą jis paklausė tėvo, kodėl šeimoje taip mėgstami šachmatai. Tėvas

te foto studiją. Jis buvo pasiturintis žmogus. Turėjo daug žemės miesto apylinkėse. Taigi, tėvas laikėsi šeimos tradicijų ir nuo mažens išmokė mane, mano du brolius ir seserį žaisti šachmatais“, - teigė Sergėjus.

Dalyvavo turnyre Kišiniove

Lietuvai lemtingomis 1991-ųjų sausio dienomis Moldovos sostinėje

Kišiniove vyko tarptautinis jaunimo šachmatų turnyras. Buvo moksleivių žiemos atostogos. Iš Lietuvos šiame turnyre dalyvavo 17-metė šiaulietė Daiva Zakrevskaja. Ji krito į akį jaunam šachmatininkui iš Moldovos. Sergėjus Gucaga prisipažįsta – tai buvo jo pirmoji meilė.

Turnyrui pasibaigus mergina

turėjo išskristi į Lietuvą. Tačiau tą rytą išaušo tragiškoji sausio 13-ji, lėktuvai iš Kišiniovo į Vilnių neskrido. Sergėjus pasakoja, kad atsimena kaip Daiva nerimavo dėl įvykių Lietuvoje. Namo mergina išskrido tik po trijų dienų.

Po metų – 1992-aisiais – prasi-dėjo neramumai Sergėjaus gimtojoje

Augustas Gucaga ir Gabrielė Gucagaitė jau turi pasiekimų šachmatuose

pasakojo, kad atsimena iš vaikystės, kaip jo tėvas, jo senelis, dėdės laisvalaikiu visada žaisdavo šachmatais. Šachmatai buvo šeimos tradicija. „Viskas atėjo, tikriausiai, nuo mano prosenelio Maksimo Gucaga (Gutaga), aistringo šachmatininko, kuris 1904 m. pirmas atidarė Izmailo mies-

Padnestrėje, Moldovos Respublikoje. Vidurinę mokyklą jam teko baiginti Kišiniove. O vasaros pradžioje prasi-dėjo jau rimti karo veiksmai, kai buvo panaudoti tankai ir lėktuvai. Tada vaikinai paskambino į Lietuvą Daivai. Ji su šeima buvo persikėlusį gyventi į Kauną. Telefono ragelį pakėlė jos tėvas Mironas Zakrevskis. Išgirdęs apie karą Moldovoje, jis labai rimtai pasakė: „Pasiimk savo protingą galvą ir atvažiuok į Lietuvą“.

Sergėjus su meile prisimena šį žmogų, deja, prieš keletą metų mirusį. Tai buvo vienas geriausių televizijos centrų specialistų, dirbo Kauno televizorių gamykloje „Banga“. Po Sausio 13-osios įvykių M. Zakrevskis kartu su bendradarbiais organizavo televizijos transliacijas iš Sitkūnų.

1992 m. Sergėjus Gucaga įstojo į Kauno technologijos universiteto Informatikos fakultetą ir nuo šio laiko vadina save kauniečiu.

Auga nauja šachmatininkų karta

Universitete Sergėjus susipažino su busimąja savo žmona Lina. Ji net

neįtarė, kad Sergėjus – ne lietuvis. Pirmus du kursus Sergėjus mokėsi rusų kalba, tačiau trečiame kurse jau laisvai kalbėjo lietuviškai.

Sergėjus ir Lina augina du vaikus, 12-metę Gabrielę ir 6 metų Augustą. Šeimoje jie bendrauja lietuviškai. Gabrielė – Kauno Atžalyno vidurinės mokyklos mokinė, energinga, tvirto charakterio. Geriausia matematikė savo klasėje. Augustas ramesnio charakterio, nepaisant jo jauno amžiaus – logiškai mąstantis berniukas.

Šachmatai Gucagų šeimoje tradiciškai pirmoje vietoje. Gabrielė žaidžia nuo šešerių, o Augustas – nuo penkerių metų. Tikriausiai tai proprosenelio Maksimo Gucagos genai. Abu vaikai jau daug pasiekė šachmatų srityje. Pirmasis jų abiejų turnyras „Baltijos taurė“ vyko Palangoje.

Gabrielė Gucagaitė nuo septynerių metų yra stipriausia šachmatininkė Kaune tarp mergaičių savo amžiaus grupėje. Kartais ją kas nors aplenkda-vo, bet ji greit susigražindavo Kauno karūną atgal.

Augustas šachmatais žaidžia apie pusantų metų, bet jau turi taurių,

medalių ir diplomų. Paskutiniai trys turnyrai jam buvo gana sėkmingi. Tarptautiniame turnyre, kuris vyko Kaliningrado srityje, Svetlogorske, 2010 m. lapkričio 27-28 d., varžėsi vaikai nuo 6 iki 10 metų. Iš viso čia dalyvavo 123 jaunieji šachmatininkai iš centrinės Rusijos, Latvijos, Lietuvos, Ukrainos. Augustas užėmė ketvirtą vietą. Pernai gruodžio 4 dieną vyko vaikų iki 8 metų turnyras Šiauliuose. Augustas jame užėmė 2 vietą. Jis laimėjo prieš berniuką, kuris atstovavo Lietuvai pasaulio čempionate iki 8 metų, ir taip pat laimėjo prieš vyriausiąjį garsios šachmatininkės Viktorijos Čmilytės sūnų.

Paklaustas ar tikrai jo vaikų gabumai šachmatams yra paveldėti, Sergėjus Gucaga atsakė: „Gal ir paveldėjo, bet aš esu tikras, kad 99 procentus savybių vaikai gauna iš aplinkos, kurioje auga. Kol vaikai maži, tėvai sudaro 80 procentų tos aplinkos. Kažkur skaičiau, kad vaikas gimsta mažu asiliuku, o ar išaugs iš jo asilas su didelėmis ausimis ar žmogus, tai 99 proc. priklauso nuo tėvų. Aš su tuo visiškai sutinku“.

NAUJIENOS, ĮVYKIAI, FAKTAI

Pagerbtas didžiojo ukrainiečių poeto atminimas

Gegužės 22 d. sostinėje vyko iškilmės, skirtos didžiojo ukrainiečių poeto Taraso Ševčenkos (1814-1861) perlaidojimo 150-osioms metinėms. Prieš pusantro šimto metų Kobzariaus palaikai iš Sankt-Peterburgo, kur jis buvo palaidotas, buvo perkelti į tėvynę netoli Kanevo miesto. Tokiu būdu buvo

įvykdyta poeto valia, išreikšta viename jo eilėraščiū: „*Kai numirsiu, jūs užkaskit/ Mane ant kurgano,/ Tarp plačių gimtinės stepių,/ Ukrainoj mano*“.

Vidurdienį vyko gėlių padėjimo ceremonija prie atminimo lentos T. Ševčenkai, kuri yra pritvirtinta prie VU Istorijos fakulteto rūmų sienos. Ukrainiečių poetas keletą metų gyveno ir mokėsi Vilniuje.

Vakare Vil-

niaus karininkų ramovėje koncertavo dainininkė iš Ukrainos Irina Lončina.

Iškilmes surengė Ukrainos ambasada Lietuvoje ir Vilniaus ukrainiečių bendrija.

TBN inf.

Dainuoja Irina Lončina

Kitas požiūris į lietuvių ir žydų santykius

Vilniaus universiteto leidykla išleido straipsnių rinkinį „Abipusis pažinimas: lietuvių ir žydų kultūriniai saitai“.*

Šio rinkinio sumanymas kilo iš poreikio pažvelgti į lietuvių ir žydų santykius iš naujos perspektyvos, tikintis atrasti ne vien izoliuotumo, atsiribojimo, bet ir bendradarbiavimo, pažinimo, abipusių įtakų tendencijas. Rinktinės autorių tyrimuose abipusis pažinimas suprantamas kaip integrali lietuvių ir žydų tarpusavio santykių dalis, labiausiai pabrėžiant jų kultūrinius aspektus – tai žydų pastangos pažinti, suprasti

lietuvių kultūrą, tapti aktyviais jos dalyviais ir lietuvių ketinimai susipažinti su žydu kaip bendrapiliečių kultūrinu gyvenimu. Siekiant rekonstruoti įvairiapusišką abipusio pažinimo vaizdą, domėtis lietuvių ir žydų kultūrinio bendradarbiavimo reiškiniu, jo aplinkybėmis ir paskatomis, buvo sutelkti įvairių mokslo kryptių tyrėjai: istorikai, filologai, dailėtyrininkai, literatūrologai.

Rinktinės straipsniai, chronologiš-

kai apimantys laikotarpį nuo XX a. pradžios iki šių dienų, yra suskirstyti į tris skyrius: „Abipusio pažinimo prielaidos ir kontekstai“, „Įvairiakalbė periodika kaip būdas pažinti ir susipažinti“, „Lietuvos ir holokausto atmintis“.

**Abipusis pažinimas: lietuvių ir žydų kultūriniai saitai. Straipsnių rinkinys. Vilniaus universitetas. Sudarė Jurgita Šiaučniūtė-Verbickienė. Vilnius. Vilniaus universiteto leidykla. 2011. 232 p., iliustr. (Lietuvos istorijos studijos, t.8).*

Prisiminimuose – Lietuvos žydų likimai

Gegužės 3 d. istorinėje Lietuvos Respublikos Prezidentūroje Kaune visuomenei pristatytos trys memuarų knygos: Valdemaro Ginsburgo „...ir Kaunas verkė“, Levo Feigelovičiaus „Saulėtas šaltas pavasaris“, Mirono Ginko „Per spygliuotą vielą“. Jas išleido Žydų kultūros ir informacijos centras Vilniuje.

Šios prisiminimų knygos – tarsi savotiška trilogija. Visų autorių likimai dramatiškai siejasi su prieškarinio Kauno, trėmimais ir holokaustu. Visi trys gimė Lietuvoje, o istorijos skersvėjai ir siaubingos netektys išblaškė juos skirtingomis kryptimis.

Apie V. Ginsburgo knygą „...ir Kaunas verkė“ plačiau rašėme praeitame „Tautinių bendrijų naujienų“ numeryje.

L. Feigelovičiaus prisiminimuose atgyja praėjusio amžiaus trečiojo-ketvirtojo dešimtmečių Kaunas, „laikinoji sostinė“ matoma paauglio akimis, visuotinis tautos triumfas, Lietuvai laimėjus Europos krepšinio pirmenybes ir sunkūs išbandymai: tremtis, netektys, kova dėl išgyvenimo.

Gydytojas M. Ginkas, buvęs Kau-

no geto kalinys, ilgametis Vilniaus greitosios pagalbos stoties vadovas, atsiminimus pradėjo rašyti prieš pusę amžiaus. M. Ginkas, jo žmona Mania ir mažametis sūnus Kama, kuriuos nuo mirties išgelbėjo poeto Kazio Binkio žmona Sofija Binkienė ir kiti kilnūs žmonės, po karo palaikė ryšius su savo gelbėtojais. Knygą apie Kauno gete praleistus metus ir stebuklingą išsigelbėjimą M. Ginkas parašė lietuvių kalba. Tačiau dienos šviesą ji išvydo išversta į hebrajų kalbą Izraelyje. Sovietmečiu išleisti tokia knyga Lietuvoje nebuvo galimybių.

Mirė pirmasis ESBO aukštasis komisaras tautinių mažumų klausimams

2011 m. balandžio 23 d., eidamas 87-uosius metus, Hagoje mirė Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) pirmasis aukštasis komisaras tautinių mažumų klausimams (AKTMK) ir buvęs Nyderlandų užsienio reikalų ministras Maxo van der Stoelis.

ESBO pirmininkas, Lietuvos užsienio reikalų ministras Audronius Ažubalis ir ESBO aukštasis komisaras tautinių mažumų klausimams Knutas

Vollebaekas pareiškė gilią užuojautą Nyderlandų vyriausybei ir velionio artimiesiems dėl šios netekties.

„Puikus politikas ir talentingas diplomatas pašventė save žmogaus teisių gynimui. Jo nepaliaujamų pastangų dėka ESBO tapo pagrindine tautinių mažumų padėties regione nagrinėjimo organizacija“, - sakė A. Ažubalis.

„Gedime mirusio pirmojo aukštojo komisaro tautinių mažumų klausimams ir su dėkingumu verti-

name viską, ką jis pasiekė per savo gyvenimą“, - sakė K. Vollebaekas.

M. van der Stoelis 1992 m. buvo paskirtas pirmuoju ESBO aukštuoju komisaru tautinių mažumų klausimams ir šias pareigas ėjo iki 2001-ųjų liepos. Šiuo neramiu Europos istorijos laikotarpiu jis įkūrė ir formavo AKTMK instituciją, apibrėžė jos konfliktų prevencijos mandata.

M. van der Stoelis 1998 m. lankėsi Lietuvoje.

Tautinės mažumos Čekijoje

Čekijoje gyvena 10,5 mln. žmonių. Čekai sudaro 90,4 proc., moravai – 3,7 proc., slovakai – 1,9 proc. Šioje šalyje gyvenantys lenkai, vokiečiai, vengrai, romai, žydai, ukrainiečiai sudaro mažiau nei po vieną procentą gyventojų.

Valstybė finansiškai remia tas tautines mažumas, kurios, kaip teigiama Tautinių mažumų teisių įstatyme, tradiciškai ir ilgai gyvena Čekijos Respublikos teritorijoje. Tiesa, įstatyme nenurodoma, kokios tautinės mažumos priklauso šiai kategorijai. Tačiau apie jas galima spręsti pagal kitus dokumentus. Pavyzdžiui, prie vyriausybės veikia Tautinių mažumų taryba. Tarybos nariais yra bulgarų, kroatų, vengrų, vokiečių, lenkų, romų, rusinų, rusų, graikų, slovakų, serbų ir ukrainiečių atstovai. Panašų sąrašą galima perskaityti ir kituose teisiniuose aktuose.

Čekijos vyriausybėje yra Žmogaus teisių ir tautinių mažumų reikalų ministras. Vienu metu šį postą užėmė kazachė Džamilija Stechlikova.

Nuo 2002 m. vietovėse, kuriose daugiau kaip 10 proc. gyventojų yra tautinės mažumos atstovai, leidžiama gatvių pavadinimus rašyti dviem kalbomis.

Tautinės mažumos turi lengvatų švietimo srityje. Čekų klasėse privalo būti ne mažiau kaip po 17 mokinių, o tautinių mažumų klasėse užtenka ir 12. Dėl lėšų taupymo mokyklos jungiamos ir tampa mišriomis.

Lenkai (šios tautybės žmonių Čekijoje gyvena 52 tūkst.) turi 24 mokyklas. Kitos mažumos nesiekia kurti savo mokyklų. Slovakų šioje šalyje yra apie 200 tūkst. Dėl slovakų ir čekų kalbų panašumo slovakų atstovai mokyklų nesteigia. Vokiečių ir ukrainiečių gyvena po 40 tūkst., tačiau šios mažumos integravosi į Čekijos visuomenę ir nekuria savo mokyklų.

2007 m. merijos rūpesčiu Prahoje atidaryti Tautinių mažumų namai. Juose išsikūrė vokiečių, lenkų, rusų, bulgarų, ukrainiečių, vengrų, graikų, slovakų, serbų, rusinų ir romų bendrijos.

Sostinės Tautinių mažumų namuose yra iškilmių ir posėdžių salės, archyvas, biblioteka, kavinė ir 24 patalpos, kiekvienoje iš kurių įsikūrusi kokia nors bendrija. Namuose vyksta konferencijos, seminarai, parodos, koncertai.

Čekijoje gyvena nuo 200 iki 400 tūkstančių romų. Tiesa, romų skaičių sudėtinga nustatyti, nes per gyventojų surašymą jie nurodo esantys čekai. Dėl šios priežasties nekuria ir savo mokyklų. Romų problemos panašios kaip ir kitose šalyse, kuriose gyvena ši tautinė grupė. Tai žemas išsilavinimo lygis, nedarbas, nepalankus visuomenės požiūris ir kt.

Valstybė siekia spręsti romų problemas. Pavyzdžiui, svarstomas siūlymas suteikti romų jaunimui kvotų stojant į aukštąsias mokyklas. Siekiama, kad policininkai, kuriems tenka bendrauti su romais, šiek tiek pramoktų romų kalbos. Rengiamos konferencijos romų švietimo, integracijos klausimais.

SUMMARY

More Lessons in Lithuanian for Pupils in Schools of National Minorities. According to new revision of the Law on Education, as adopted by Seimas on the 17th of March this year, schools of national minorities well have more lessons in Lithuanian. Seimas has laid down that these schools will give lessons in Lithuanian when teaching subjects from Lithuanian history and geography, world knowledge, and basics of civil society. The law also stipulates that Lithuanian will be used as teaching language from as early as kindergarten – in pre-school and pre-primary educational institutions of national minorities, four hours per week at least must be dedicated

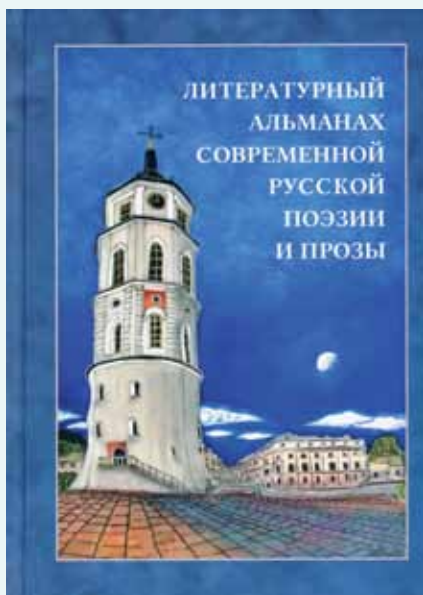
to teaching in Lithuanian. The law also introduces uniform examination of Lithuanian language for leavers of all the schools – both Lithuanian and those of national minorities. It is laid down that the uniform examination of Lithuanian language will be held already in 2013. The law will come into force on the 1st of July.

J. Rumša. History of One Photo. Beatification on the Pope John Paul II on 1 May 2011 has again attracted attention of the world to this man and his great and noble works, and reminded of his pilgrim journeys to many countries (Pope John Paul II has visited 150 countries in total), including the visit to Lithuania and his thoughts expressed in its course. The article describes the meeting of the

Holy Father with representatives of Muslims, Jews, Karaites and other traditional confessions of Lithuania.

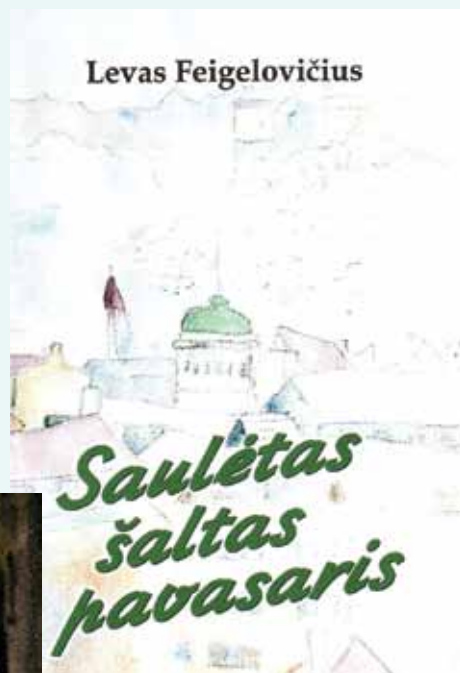
Subject of European Week in Seimas – National Minorities in Lithuania. On 11th of May in Vilnius, the Seimas Human Rights Committee, in cooperation with European Information Office, organised discussion ‘The European Unity – in Diversity of Nations. National Minorities in Lithuania’. Representatives of public institutions and non-governmental organisations discussed on such subjects as integration of national minorities, preservation of national identity, education in languages of national minorities, promotion of tolerance, and fight against xenophobia.

Naujos knygos

Литературный альманах современной русской поэзии и прозы, 2005-2008. Автор идеи и составитель Людмила Хорошилова. Вильнюс. Salybus. Клуб „Desiderija“, 2011. Каунас, Aušra. 239 p., iliustr., portr. Tiražas 200 egz.

p. 11

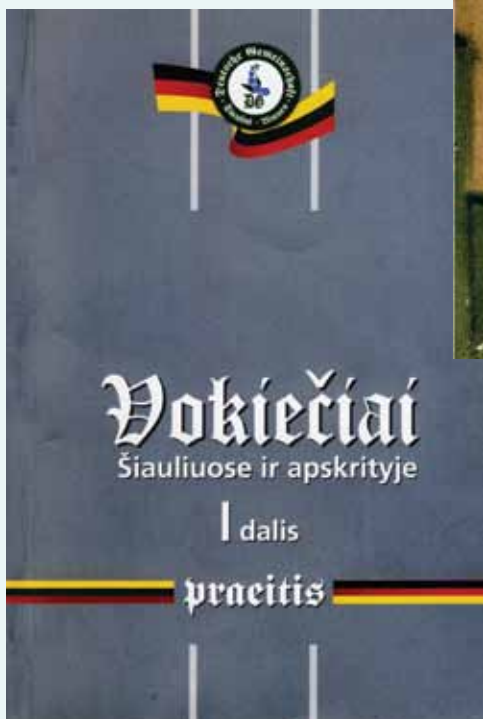
Levas Feigelovičius

Saulėtas
šaltas
pavasaris

Saulėtas šaltas pavasaris. Prisiminimai. Levas Feigelovičius. Vertė Irena Miškinienė. Vilnius. Žydų kultūros ir informacijos centras. 2009. Vilnius. Petro ofsetas. 155 p., iliustr., portr. Tiražas 700 egz.

Knyga apie Lietuvos žydų likimus.

p. 19

Vokiečiai
Šiauliuose ir apskrityje

I dalis

praeitis

Vokiečiai Šiauliuose ir apskrityje. Betty Neniškienė. Šiauliai. Titnagas. D. 1. 88p., iliustr.

Tai vokiečių apsigyvenimo Šiauliuose istorija, jų gamybinė, ūkinė, švietėjiška, kultūrinė, visuomeninė veikla, dirbant Lietuvos labui, išlaikant savo tautiškumą.

p. 12

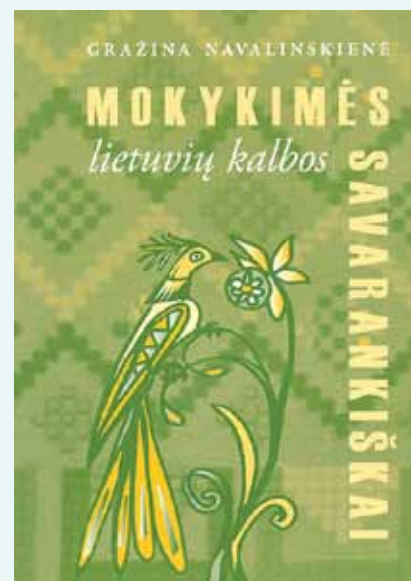
Mironas Ginkas

PER
SPYGLIUOTĄ
VIELĄ

Per spygliuotą vielą. Atsiminimai. Mironas Ginkas. Vilnius. Žydų kultūros ir informacijos centras. 2009. Vilnius. Petro ofsetas. 303 p., iliustr., portr. Tiražas 700 egz.

Gydytojo M. Ginko prisiminimų knyga apie metus, praleistus Kauno gete 1941 – 1943 m. ir stebuklingą išsigelbėjimą.

p. 19

GRAŽINA NAVALINSKIENĖ

MOKYKIMĖS
lietuvių kalbos

SAVARANKIŠKAI

Mokykimės lietuvių kalbos savarankiškai. Gražina Navalinskienė. Vilnius. Homo liber. 2011. Vilnius. 207 p. Tiražas 500 egz.

p. 4

Balandžio 21 d. Vilniaus m. Tomo Zano bibliotekoje buvo atidaryta Lietuvos rusų kultūros ir švietimo bendruomenės „Svietlica“ vaikų piešinių paroda. Darbeliuose – atbundačios pavasario gamtos, Velykų akcentai ir kt. Tai ne pirmas bendras Tautinių bendrijų namų ir šios bibliotekos projektas. Pernai, minint Žalgirio mūšio 600 – asias metines, joje buvo surengta paroda „Lietuvos totorių vaikai piešia Žalgirio mūšį“, o taip pat vaikų piešinių paroda „Visų tautų vaikų kalba viena – draugystė“, skirta Tarp-tautinei vaikų gynimo dienai – Birželio 1 – ajai.

Vlodo Uzneviciaus nuotr.

Balandžio 20 d. Tautinių bendrijų namuose buvo surengtas apskritojo stalo pokalbis „Įvairių tautų Velykų šventimo tradicijos ir papročiai“. Renginio dalyviai, tarp kurių buvo įvairių tautų atstovų, pasakojo apie savo tautų tradicijas ir papročius, švenčiant Velykas.

p. 15

Gegužės 11 d. Tautinių bendrijų namuose buvo surengta „Popietė su lietuvių kalba“, kurios metu pristatyta kompaktinė plokštelė. Joje pateikta 17 temų, atitinkančių valstybinės kalbos I kategorijos reikalavimus ir skirta mokytis suaugusiems. „Rengdami kompaktinę plokštelę, pirmiausia galvojome apie kasdienes kalbinius poreikius. Ši mokomoji priemonė turėtų būti naudinga pradedantiems mokytis lietuvių kalbos“, - sakė viena plokštelės autorių Aušra Pakalkienė (nuotraukoje - sėdi prie kompiuterio) .

Vlodo Uzneviciaus nuotr.

TBN nuotr.

Gegužės 12 d. Tautinių bendrijų namuose paskaitą „Dylan-tys totoriškumo Vilniuje pėdsakai“ skaitė Vilniaus universiteto docentė, Vilniaus apskrities totorių bendruomenės pirmininkė Galina Miškinienė. Renginio dalyviai turėjo galimybę susipažinti su totorių apsigyvenimo Lietuvoje istorija, virtualiai pakeliauti po sostinės vietas, susijusias su šios tautos gyvenimu, kultūra, tradicijomis, architektūra.

ISSN 2029-7394

9772029739001